

Heeft klimaatverandering invloed op de Nederlandse zoogdieren?

door Jan Alewijn Dijkhuizen

De redactie van de In de Branding vroeg mij antwoord te geven op deze vraag. Maar is dat antwoord al te geven? Mijn eerste reactie was, ja natuurlijk heeft klimaatverandering invloed op de zoogdierenstand in Nederland. En natuurlijk zijn zoogdieren afhankelijk van weersinvloeden die mede bepalen of er voldoende voedselaanbod is. Maar of onze zoogdierstand nu enorm aan het veranderen is?

Een mooi voorbeeld van invloed van klimaat op de voorplanting van zoogdieren was de herintroductie van bevers in de Biesbosch. Deze bevers kwamen uit het Elbe gebied en werden overgebracht naar ons mildere klimaat met een vroegere lente dan waar de dieren aan gewend waren. Wat bleek, de zwangere bevervrouwtjes konden op het moment dat ze dit nodig hadden geen jonge fosforhoudende wilgenblaadjes meer vinden, die periode was al voorbij. Met als resultaat minder nakomelingen (Bart Nolet, NIOO-KNAW). Het bijzondere aan bovenstaand voorbeeld is dat de bevers na het uitzetten binnen enkele jaren hun voorplantingstijd hadden aangepast aan het voedselaanbod.

De meeste zoogdieren in ons land kunnen zich wel aanpassen gezien het tempo waarin het klimaat verandert. Uiteraard zullen er veranderingen optreden, maar eerlijk gezegd verwacht ik niet dat de klimaatverandering voor de meeste zoogdieren de belangrijkste directe oorzaak is. Het gaat om een meer indirect effect.

Dat ligt wellicht anders voor de meest kwetsbare orde, die van de vleermuizen. Een aantal soorten heeft een zeer strak energieschema. Vleermuizen zijn afhankelijk van het insectenaanbod. Vleermuizen hebben ook een zeer

geavanceerd warmte-koude systeem. Klimaatverandering heeft invloed op de insectenstand en op de temperatuur. Helaas, gegevens over de invloed van klimaatverandering op vleermuizen in Nederland is er nog niet. Waarom heb ik dan toch dit stukje geschreven?

Ook al zijn zoogdieren in Nederland niet direct de dupe van een veranderend klimaat, zoogdieren zijn wel zeer afhankelijk van de manier waarop wij als mensen ons land inrichten. Om meteen terug te komen op de meest kwetsbare orde van de vleermuizen: vanwege klimaatmaatregelen worden op dit moment in ons land alle spouwmuren vol gespoten. Dat is funest voor onze cultuurvolgende gewone dwergvleermuis, die kraamkolonies vormt in spouwmuren. De bouw van windmolens lijkt verder invloed te hebben op migrerende vleermuizen. Ontbossing, vermessing en verdroging en daarbij klimaatverandering hebben invloed op de insectenstand en dus ook op de vleermuispopulatie.

Eigenlijk hebben alle zoogdieren behoefte aan een gevarieerd landschap. Geen enkel zoogdier (op vleermuizen na) is gespecialiseerd in één soort voedsel of verblijfplaats. Die variatie moet dan wel aanwezig zijn.

Wanneer we in Nederland doorgaan met ontbossing, versnippering van natuur, landbouw met vermessing en andere emissies, schaalvergroting in het landschap en verdroging, zullen we de

zoogdierstand nog verder zien veranderen. Sommige soorten nemen al toe, dat noemen ze generalisten, andere soorten nemen juist af, dat zijn de specialisten. Deze specialisten worden verdrongen naar beschermde natuurgebieden, mits robuust genoeg.

Mijn voorlopige conclusie is dat niet klimaatverandering de zoogdierenstand in Nederland (op vleermuizen na) direct beïnvloedt, maar dat zoogdierenpopulaties meer te koppelen zijn aan hoe wij ons land inrichten. Ik ben zeer benieuwd of er KNNV-ers zijn die hier anders over denken.

waternvleermuis in winterslaap

Haas